

Stichting Synagoge Coevorden

Beleidsplan Synagoge Coevorden

Inleiding

Eind 2012 is Stichting Synagoge Coevorden opgericht, met als doelen:

- 1- beheer en onderhoud van de synagoge,
  - 2- zoeken naar een passende bestemming voor de synagoge,
  - 3- op schrift stellen, uitdiepen en publiceren van de geschiedenis van de joodse inwoners van Coevorden, Drenthe en het grensgebied en overdragen van de geschiedenis aan de jeugd van lager en voorgezet onderwijs,
  - 4- plaatsen van "Stolpersteine" voor de (voormalige) woningen van joodse medeburgers in Coevorden, die in 1942 zijn afgevoerd,
  - 5- jaarlijks herdenken van "Jom Hashoa",
  - 6- verrichten van alles wat met bovenstaand verband houdt of daartoe bevorderlijk kan zijn.
- De Stichting beoogt het algemeen nut en heeft geen winst oogmerk.

Probleemstelling

Aan een aantal doelen wordt of is uitvoering gegeven, zoals:

- 1- plaatsen van "Stolpersteine",
- 2- herdenking van de "Jom Hashoa",
- 3- lezingen houden over de recente geschiedenis van de joodse inwoners in Europa,
- 4- tentoonstellingen inrichten/organiseren over het joods leven in Drenthe en omgeving,
- 5- verwerven van financiële middelen,
- 6- de overdracht van het beheer van het gebouw (synagoge + rabbijnshuis) door de gemeente Coevorden aan Stichting onroerend goed Synagoge Coevorden en
- 7- het ontwikkelen van een totaal plan voor de toekomst.

Nu er duidelijkheid is over het eigendom van het gebouw en over een deel van de subsidiëring wordt een totaalplan opgesteld. Na goedkeuring door het bestuur van Stichting onroerend goed Synagoge Coevorden is, in overleg met subsidiërende instanties en enkele culturele organisaties in Coevorden, begonnen met een publiciteitscampagne, fondsenwerving en uitvoering van de te stellen doelen in het plan.

1

Het opstellen van het plan

1- Algemeen

Om een plan met voldoende onderbouwing op te zetten zijn goede contacten nodig met soortgelijke organisaties in de omgeving. Daartoe zijn bezoeken afgelegd aan diverse synagogen zoals Zuidlaren, Bourtange, Emmen, Enschede en Elburg. Die in Elburg en Bourtange zijn professioneel ingericht en worden tevens professioneel beheerd, waardoor deze op verschillende punten als voorbeeld kunnen dienen.

Uit de gesprekken komt een aantal zaken duidelijk naar voren, namelijk:

- 1- het gebouw is altijd in bezit van de gemeente van vestiging of van een stichting, die de gebruikers een, al dan niet symbolisch, bedrag als gebruiksvergoeding laat betalen. Wel zijn aan het gebruik en beheer specifieke voorwaarden en eisen gesteld,
- 2- een goed doortimmerd plan is absoluut noodzakelijk en de opstartperiode kan wel 3 tot 5 jaar in beslag nemen, afhankelijk van de ingewikkeldheid van de materie,

- 3- er is een aantal personen en organisaties, dat hulp kan bieden bij het opstellen van plannen en bij de realisatie ervan,
- 4- alle genoemde synagogen zijn aangesloten bij Syneon te Aalten (de overkoepelende organisatie van Synagogen in Noord- en Oost-Nederland), wat ook voor Coevorden geldt.

Het plan, dat gemaakt moet worden, zal dan ook vooral steunen op informatie, die verzameld is en nog verzameld zal worden:

- 1- van de verschillende synagogen.
- 2- van de diverse instanties, die zich bezig houden met de geschiedenis van het joodse leven in Nederland in het algemeen en in Coevorden, Drenthe en het grensgebied in het bijzonder.
- 3- van de culturele organisaties in Coevorden, Drenthe en omgeving.

2.1- Het gebouw

Het gebouw, bestaande uit een synagoge en rabbijnshuis, is in beheer bij Stichting onroerend goed Synagoge Coevorden en is een rijksmonument. Het zal, gezien de geschiedenis van Coevorden, een blijvend cultureel monument dienen te blijven, dat goed onderhouden dient te worden en opengesteld moet zijn voor het publiek.

Om hieraan te kunnen voldoen heeft de gemeente het beheer overgedragen aan Stichting onroerend goed Synagoge Coevorden.

Het geheel is in de 70-er jaren gerenoveerd, maar is duidelijk aan een nieuwe renovatie toe. Daarbij spelen de isolatie van het gebouw en de verwarmingsinstallatie een hoofdrol. Een toiletruimte en een aansluiting op de riolering zijn inmiddels gerealiseerd.

2.2- Indeling van het gebouw en mogelijke activiteiten

Het gebouw, gedeeltelijk 2 verdiepingen, beslaat een grondvlak van ca. 200 m² en bestaat uit:

- 1- de sjoel van ca. 100 m² met ca. 25 m² ruimte op een verdieping.
- 2- het rabbijnshuis met grondvlak van ca. 100 m² met diverse kleine ruimten, zoals gang, ontvangstruimte, kelder, achterkamer, serviceruimte, toiletruimte en een verdieping van ca. 30 m².

Het rabbijnshuis is uniek te noemen in Nederland en zal betrokken worden bij de functie van het hele gebouw als museum, als centrum voor het verhaal van het joodse leven in Drenthe en de grensgebieden.

De sjoel is met een oppervlakte van 100 m² de grootste in Drenthe (ter vergelijking, de synagoge in Emmen ca. 60 m² en die in Zuidlaren ca. 30 m²).

De sjoel biedt een aantal mogelijkheden:

- 1- lezingen en voordrachten houden,
- 2- herdenkingen houden,
- 3- tentoonstellingen houden, zowel vaste als tijdelijke.

Om te bepalen, welke zaken hiervoor in aanmerking komen, is overleg gepleegd met het Herinneringscentrum Westerbork, het Joods Historisch Museum in Amsterdam, Syneon te Aalten, met de beide musea in Coevorden, namelijk het Stedelijk Museum (Arsenaal) en het Museum Thijnhof (in de voormalige muziekschool) en met relevante culturele verenigingen en kerkelijke organisaties in Coevorden en omgeving (ook in Duitsland).

Op de zolderverdieping van het rabbijnshuis is ruimte voor vergaderingen, wisseltentoonstellingen en groepsbijeenkomsten voor scholen.

De achterkamer wordt ingericht als koffiekamer, vergaderruimte en voor documentatie en studie.

2.3- Wettelijke voorschriften

Afhankelijk van het aantal bezoekers zal het gebouw moeten voldoen aan een aantal wettelijke eisen. Deze zullen de inrichtingskosten beduidend kunnen beïnvloeden. Te denken valt aan vluchtroutes, brandblusinstallatie, verlichting, beveiliging enz., één en ander in overleg met gemeente, politie en brandweer. Ook zal de bovenverdieping toegankelijk moeten worden voor minder validen, indien mogelijk met een traplift.

2.4- Slotconclusies t.a.v. het plan voor het gebouw

Na de bepaling van de staat van het gebouw en de ontvangst van de relevante subsidies, wordt een keuze gemaakt voor de fasering van de werkzaamheden die gedaan moeten worden met in acht neming van de museumfunctie van het gebouw.

Voor een goede realisatie van het plan heeft de gemeente het gebouw in beheer gegeven aan Stichting onroerend goed Synagoge Coevorden. Het gebouw ondergaat daartoe een renovatie om er een goed en degelijk gebouw van te maken:

- 1- met de juiste monumentale uitstraling en
- 2- met vooral in de eerste 10 jaar geringe onderhouds- en energiekosten.

Stichting onroerend goed Synagoge Coevorden voert het beheer, zoals beschreven in de overdrachtsakte met de gemeente. Overigens is in Zuidlaren de synagoge eigendom van de Stichting Oude Drentse kerken, een onderdeel van Stichting Drents Landschap.

In Elburg is een beheerstichting en een stichting vrienden van de synagoge, die voor de inkomsten zorgt. Met de notaris is overlegd hoe de relatie tussen beide stichtingen moet zijn. Vooral wanneer het batig saldo van een ANBI - organisatie ten goede dient te komen van een andere ANBI - organisatie.

3- De activiteiten

De volgende activiteiten worden ontwikkeld:

- 1- herdenking Jom Hashoa (sinds jaren traditie),
  - 2- Stolpersteine leggen (in november 2014 is hiermee begonnen),
  - 3- lezingen over joodse culturele onderwerpen, die de stad Coevorden, Drenthe en de grensstreek betreffen,
  - 4- lezingen over onderzoek in de archieven met betrekking tot de joodse en andere inwoners van Coevorden, Drenthe en het grensgebied,
  - 5- muziekavonden, waarbij rekening wordt gehouden met andere gelegenheden in Coevorden waar concerten plaats vinden.
  - 6- tentoonstellingen, die het joodse leven laten zien, bijvoorbeeld door kunst op het gebied van de joodse cultuur, de Jodenvervolging, de vernietigingskampen, de relaties met joodse bevolking juist over de grens, gebruiksvoorwerpen, documenten over de joodse inwoners enz.
  - 7- filmvoorstellingen over de geschiedenis van de joodse bevolking in Coevorden en Nederland.
  - 8- andere activiteiten die een culturele grondslag hebben, zoals die al plaats vinden en gepland zijn.
- Overleg met de andere musea en culturele organisaties in Coevorden, Drenthe en de grensstreek is vanzelfsprekend.
- Niet vergeten mag worden hoe we de joodse begraafplaats in Coevorden inpassen in de plannen.

Werkzaamheden voor het bestuur.

4- Overleg

Overleg met partners in Coevorden en omgeving en met joodse organisaties. Het is noodzakelijk om regelmatig overleg te hebben met de verschillende genoemde instanties. Hierbij dient het gezamenlijk belang van de organisaties en van de stad Coevorden centraal te staan.

5- Activiteitenplan

Jaarlijks wordt een activiteitenplan opgesteld dat afgestemd is met de diverse partners en belanghebbenden.

6- Beleidsplanning

Daar veel werk verzet moet worden, is het volgende streefplan leidraad:

- a- afronding eigendom en beheer van het gebouw begin 2018,
- b- regelmatig overleg en jaarlijks afstemmen van de plannen met culturele organisaties, musea enz. in Coevorden, Drenthe en de grensstreek,
- c- publiciteit en fondsenwerving,
- d- realisatie renovatie werkzaamheden met in acht neming van het activiteitengebruik van het gebouw.
- e- inrichting van het gebouw en rabbijnshuis,
- f- werven vrijwilligers ter ondersteuning van het bestuur van de stichting en vrijwilligers voor de uitvoering van de activiteiten in de synagoge,
- g- per seizoen een substantiële bijdrage leveren aan de culturele agenda van de gemeente Coevorden en andere partners.

7- Financiën

Er is een jaarlijkse begroting voor de diverse werkzaamheden. Omdat niet alles door het bestuur uitgevoerd kan worden, zal een beroep gedaan moeten worden op vrijwilligers en op deskundige organisaties. Dat kost geld en daarbij is ondersteuning van de Stichting Drents Monument en de Stichting Drents Landschap voor het verkrijgen van de benodigde gelden en subsidies gewenst.

8- Publiciteit, website, dag- en weekbladen

Regelmatig wordt informatie over alle activiteiten verstrekt via de daartoe geëigende media. Ook geeft Stichting Synagoge Coevorden maandelijks een Nieuwsbrief uit, zij heeft een website en informatiemateriaal.

9- Organisatie

Het bestuur zal, indien nodig, nieuwe leden zoeken die deskundig zijn op relevante gebieden.

Het bestuur van Stichting Synagoge Coevorden
Coevorden, 1 februari 2018